Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2025/5144

28.10.2025

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Przyszłość stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem – przegląd umowy o handlu i współpracy w 2026 r. z perspektywy społeczeństwa obywatelskiego

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2025/5144)

Sprawozdawczyni: **Tanja BUZEK**

Współsprawozdawca: **Peter BYRNE**

Doradczynie i doradcy	Elena CRASTA (z ramienia sprawozdawczyni) Jonathan PEEL (z ramienia współsprawozdawcy)
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	23.1.2025
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Stosunków Zewnętrznych
Data przyjęcia przez sekcję	12.6.2025
Data przyjęcia na sesji plenarnej	16.7.2025
Sesja plenarna nr	598
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	147/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. **Szczególne stosunki UE ze Zjednoczonym Królestwem** są odmienne od stosunków z jakimkolwiek innym partnerem handlowym i politycznym. Obie strony mają podobne zapatrywania na wspólne interesy, wartości i perspektywy, zdeterminowane bliskością geograficzną obu partnerów handlowych silnie powiązanych ze społeczeństwem obywatelskim. Często zapomina się o tym, że brytyjskie podmioty nadal należą do wszystkich głównych europejskich organizacji reprezentujących przedsiębiorstwa, związki zawodowe, konsumentów oraz interesy społeczne, młodzieżowe lub środowiskowe.

1.2. **Nadszedł idealny moment na pogłębienie i ulepszenie partnerstwa UE i Zjednoczonego Królestwa**, między innymi ze względu na pojawiające się imperatywy geopolityczne. Zaplanowany na 2026 r. przegląd umowy o handlu i współpracy, w połączeniu z politycznym „wyzerowaniem" po majowym szczycie UE–Zjednoczone Królestwo, może stanowić istotny krok w rozwoju stosunków po brexicie. Celem musi być stabilne, przewidywalne i oparte na współpracy partnerstwo, niezależnie od dominujących konfiguracji politycznych.

1.3. Obecnie, po wspomnianym szczycie UE–Zjednoczone Królestwo i przeglądzie umowy o handlu i współpracy, należy zadbać o **doprowadzenie do wymiernych usprawnień i możliwości dla wszystkich**. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje nowe możliwości powstałe dzięki szczytowi, w szczególności w zakresie dynamicznego dostosowania przepisów i norm, a także pewności i przewidywalności w dziedzinie handlu i rybołówstwa oraz ponownego przystąpienia do programu Erasmus+ i perspektyw przyszłego programu zdobywania doświadczeń przez młodzież. Niniejsza opinia ma posłużyć za drogowskaz dla podmiotów instytucjonalnych z UE i ze Zjednoczonego Królestwa podczas opracowywania wspólnego planu działania dotyczącego przyszłego programu prac.

1.4. **Należy włączyć wewnętrzne grupy doradcze UE–Zjednoczone Królestwo do procesu przeglądu i do przyszłych prac**, ponieważ wnoszą one kluczowy wkład po obu stronach. Chociaż strony koncentrują się na „wdrażaniu umowy handlowej", to jako społeczeństwo obywatelskie codziennie odczuwamy jej skutki w praktyce, czy to jako przedsiębiorstwa, czy też jako pracownicy, konsumenci i obywatele. EKES wzywa ponadto do zorganizowania specjalnego szczytu dialogu społecznego między UE a Zjednoczonym Królestwem wraz ze spotkaniem przywódców w celu zaangażowania partnerów społecznych w obrady.

1.5. **Wzmocniona współpraca regulacyjna w zakresie barier pozataryfowych** to najlepsza okazja do wzmocnienia dwustronnych stosunków handlowych. Im bardziej uda się zbliżyć oba systemy regulacyjne, tym mniej wystąpi napięć, co przyniesie wszystkim znaczne korzyści. Z uwagi na szersze korzyści handlowe z zadowoleniem przyjmujemy negocjacje dotyczące Porozumienia w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych (SPS) między UE a Zjednoczonym Królestwem i podkreślamy znaczenie przestrzegania zasady ostrożności jako podstawowej wartości UE. Egzekwowanie praw konsumentów powinno znaleźć się w programie współpracy i umożliwiać organom nadzoru rynku wspólną ochronę konsumentów. Specjalnie ustanowiona jednostka ds. oceny rozbieżności powinna monitorować rozbieżności we współpracy z zainteresowanymi stronami, a wspólny portal UE–Zjednoczone Królestwo mógłby zapewniać dostęp do zaktualizowanych informacji regulacyjnych i jaśniejszych wytycznych, w szczególności dla MŚP w obu jurysdykcjach.

1.6. **Postępy w realizacji programu wzajemnego uznawania** ograniczyłyby kontrole graniczne i usprawniłyby dwustronne przepływy handlowe, z korzyścią dla wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. Rozszerzony zakres umów powinien obejmować kwalifikacje zawodowe, normy chemiczne i deklaracje oceny zgodności. Zmniejszają one koszty handlu i wspierają ścisłe dostosowanie przepisów. Należy w jak największym stopniu uprościć podwójne wymogi dotyczące przejść granicznych, aby uniknąć zwiększania się zatorów komunikacyjnych i zminimalizować potencjalne zakłócenia.

1.7. **Handel usługami oferuje największy potencjał** rozwoju stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem po brexicie. Im bardziej nowe ramy regulacyjne będą do siebie dopasowane z myślą o sprzyjaniu świadczeniu usług transgranicznych, tym większy jest potencjał poszerzenia dostępu do rynku. Wzywamy do podjęcia działań w celu sprostania wyzwaniom związanym z mobilnością, w szczególności do reformy brytyjskiego systemu „sponsorowania" wiz na rzecz większej mobilności i uczciwej konkurencji między usługodawcami z UE i Zjednoczonego Królestwa. W przyszłych rozmowach na temat mobilności należy utrzymać wzajemne wysokie standardy w zakresie praw pracowniczych i zachęcać do osiągania jak najwyższych standardów.

1.8. **Utrzymanie klauzuli o nieobniżaniu poziomu ochrony i klauzuli o równych szansach** musi pozostać kluczowym priorytetem obu stron. Należy nadal równie intensywnie monitorować przestrzeganie przepisów w ramach wewnętrznych grup doradczych. Aby poczynić postępy w realizacji tego celu należy prowadzić regularny dialog, wymianę i współpracę w zakresie poprawy praw pracowniczych i środowiskowych, w połączeniu ze skutecznym egzekwowaniem. Z myślą o wzmocnieniu dialogu społecznego EKES zachęca do zbadania, w jaki sposób ułatwić udział pracowników ze Zjednoczonego Królestwa w europejskich radach zakładowych.

1.9. **Działania w dziedzinie klimatu i aktywna polityka przemysłowa wymagają ściślejszego dostosowania przepisów i polityki.** EKES z zadowoleniem przyjmuje powiązanie systemów handlu uprawnieniami do emisji (ETS) obu stron i zaleca współpracę w celu umożliwienia niezbędnych inwestycji wspierających przejście na czystą energię i przemysł.

1.10. **Umowa o handlu i współpracy dostosowana do przyszłych wyzwań musi uwzględniać perspektywę młodych ludzi**, stopniowo usuwając bariery utrudniające korzystanie z nowych możliwości. Brexit nie może stać się nowym murem berlińskim przyszłych pokoleń. Młodzi ludzie po obu stronach zdecydowanie opowiedzieli się za ponownym przystąpieniem Zjednoczonego Królestwa do programu Erasmus+, który wspiera również kształcenie zawodowe i przyuczanie do zawodu. Takie praktyki zawodowe muszą spełniać kryteria dobrej jakości, odbywać się na godnych warunkach i przynosić korzyści wszystkim młodym ludziom i młodym pracownikom, a nie tylko niektórym sektorom.

1.11. **Zabezpieczenie wyjątkowego statusu Irlandii Północnej i jej warunków handlowych.** EKES podkreśla pierwszorzędną rolę i osiągnięcia porozumienia z Belfastu z 1998 r. („porozumienie wielkopiątkowe"), które pozwoliło uniknąć powrotu do przemocy. Z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione dzięki ramom windsorskim z 2023 r. i wzywa do tego, by nieograniczanie praw Irlandii Północnej pozostało kluczowym elementem przeglądu.

1.12. **Określenie ambitnego przeglądu wykraczającego poza zwykłą analizę zakresu.** EKES wzywa strony do zawarcia kompleksowych umów korzystnych dla obu stron, koncentrujących się na doprecyzowaniu niedokończonych ustaleń dotyczących obszarów, o których mowa w załącznikach do umowy o handlu i współpracy. Wszelkie dodatkowe umowy należy objąć nadrzędną architekturą zasad umowy o handlu i współpracy oraz zobowiązaniami dotyczącymi równych warunków działania, a także zakresem monitorowania wewnętrznych grup doradczych.

2. Kontekst opinii z inicjatywy własnej

2.1. Umowa o handlu i współpracy ustanawia obecne ramy prawne dwustronnych stosunków handlowych między UE a Zjednoczonym Królestwem, z uwzględnieniem wyjątkowego statusu Irlandii Północnej. Pomimo brexitu Zjednoczone Królestwo pozostaje potencjalnym partnerem w różnych dziedzinach, w tym w dziedzinie środowiska, zmiany klimatu, wymiany młodzieży, interesów konsumentów oraz bezpieczeństwa zewnętrznego i obrony.

2.2. Wyjątkowe stosunki między UE a Zjednoczonym Królestwem zależą również od wciąż silnych więzi między społeczeństwem obywatelskim obu stron. Poprzez swój Komitet Monitorujący UE–Zjednoczone Królestwo EKES utrzymywał relacje z brytyjskim społeczeństwem obywatelskim po brexicie i zaangażował się w budowanie nowych stosunków w oparciu o działania następcze związane ze swoimi powiązanymi opiniami. W umowie o handlu i współpracy ustanowiono dwa organy społeczeństwa obywatelskiego, zarówno w UE, jak i w Zjednoczonym Królestwie – wewnętrzne grupy doradcze, których zadaniem jest monitorowanie wdrażania umowy.

2.3. W wytycznych politycznych przewodniczącej Komisji Ursuli von der Leyen na lata 2024–2029 stwierdza się wyraźne zobowiązanie do zacieśnienia stosunków ze Zjednoczonym Królestwem w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak energia, bezpieczeństwo, odporność i kontakty międzyludzkie. Choć wymagany prawem przegląd umowy o handlu i współpracy (po pięciu latach) zaplanowany na 2026 r. obejmuje tylko ocenę wdrożenia obowiązujących przepisów, to nie należałoby ograniczać ulepszenia umowy na podstawowym poziomie. Na pierwszym w historii szczycie UE–Zjednoczone Królestwo w dniu 19 maja 2025 r. podkreślono potencjał nowych ram strategicznych po trudnych latach.

2.4. W dalszej perspektywie głównym celem niniejszej opinii z inicjatywy własnej jest uwypuklenie największych wyzwań stojących przed przedsiębiorstwami, pracownikami, konsumentami i obywatelami oraz wskazanie obszarów wymagających poprawy stosunków, takich jak współpraca regulacyjna między UE a Zjednoczonym Królestwem. Opinia powinna również posłużyć jako drogowskaz dla podmiotów instytucjonalnych w UE i w Zjednoczonym Królestwie podczas opracowywania wspólnego planu działania w następstwie szczytu z maja 2025 r.

3. **Stosunki handlowe między UE a Zjednoczonym Królestwem po brexicie**

3.1. Stosunki handlowe między UE a Zjednoczonym Królestwem, które stanowią drugą największą relację handlową na świecie, pozostają bardzo istotne dla obu stron. Ze względu na większą bliskość rynku Zjednoczone Królestwo nadal wymienia więcej towarów i usług z Niemcami, Niderlandami, Francją i Irlandią niż łącznie ze Stanami Zjednoczonymi i Chinami ([1]). Oczekuje się jednak, że intensywność wymiany handlowej Zjednoczonego Królestwa z UE zmniejszy się o 15 % w porównaniu do okresu sprzed brexitu ([2]).

3.2. UE korzysta ze swojego zintegrowanego jednolitego rynku w połączeniu z siecią preferencyjnych umów handlowych z różnymi krajami, zapewniając dostęp do atrakcyjnego rynku 448 mln osób. Zjednoczone Królestwo poszukuje nowych umów handlowych poza UE (Indie, Nowa Zelandia) i przystąpiło do porozumienia o partnerstwie transpacyficznym (CPTPP). Stoi jednak przed wyzwaniami związanymi z odtworzeniem unijnych umów preferencyjnych ze względu na mniejszą atrakcyjność swojego liczącego 68 mln osób rynku znajdującego się poza unią celną UE. W związku z tym unijne możliwości handlowe są szersze.

3.3. Światowy handel podąża za sytuacją geopolityczną, a gospodarki takie jak Chiny i USA zmieniają strukturę handlu oraz zwiększają niepewność i wyzwania związane z porządkiem opartym na zasadach. UE i Zjednoczone Królestwo muszą radzić sobie z tymi zmianami – obie strony powinny uznać, że przed brexitem były większą potęgą handlową i że ściślejsze dostosowanie się w tej dziedzinie przyniosłoby korzyści obu stronom.

3.4. Umowa o handlu i współpracy reguluje obecnie handel między UE a Zjednoczonym Królestwem, utrzymując wymianę bezcłową i bezkontyngentową, ale bez korzyści płynących z członkostwa w UE. Obie strony wdrażają narzędzia zmieniające sposób, w jaki zarówno towary, jak i ludzie przemieszczają się przez granice, co musi mieć znaczące skutki operacyjne i gospodarcze. Zjednoczone Królestwo wprowadziło swój docelowy model funkcjonowania granic obejmujący oparte na analizie ryzyka kontrole towarów przywożonych. UE przygotowała swój system wjazdu/wyjazdu (EES) dla obywateli państw trzecich, a Zjednoczone Królestwo – odpowiednik elektronicznego zezwolenia na wjazd (ETA).

3.5. Podwójne wymogi dotyczące EES i ETA niosą ze sobą ryzyko zwiększonego zagęszczenia ruchu na kluczowych przejściach granicznych między UE a Zjednoczonym Królestwem, zarówno kolejowych, jak i portowych. Oddalają one również obie strony od systemu o wspólnych cechach i stwarzają nowe przeszkody we wzajemnej relacji.

3.6. Przeglądowi umowy o handlu i współpracy powinny towarzyszyć łatwo dostępne analizy kosztów i korzyści dla obu stron. Najlepiej, aby strony mogły przeprowadzić je wspólnie i oprzeć argumenty polityczne na korzyściach wynikających z dalszego podążania równoległymi ścieżkami. Chodzi nie tylko o gwarancje negocjacyjne, ale również o to, aby ukazać bezpośrednie korzyści gospodarcze – i długoterminowe korzyści obywatelskie – dla obu stron.

([1]) https://www.gov.uk/government/statistics/trade-and-investment-core-statistics-book/trade-and-investment-core-statistics-book.

([2]) Więcej informacji można znaleźć w załączniku do niniejszej opinii w internecie: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/2025-05/Annex-to-REX-600-Opinion.pdf.

4. **Ponowne kalibrowanie partnerstwa strategicznego**

4.1. Nadszedł idealny czas na dostosowanie i ożywienie stosunków dwustronnych, zwłaszcza w celu usprawnienia stosunków handlowych, zapewnienia ambitnego paktu bezpieczeństwa, rozwiązania bieżących problemów dotyczących praw obywatelskich i nawiązania ściślejszej współpracy w innych dziedzinach.

4.2. Po wyborach w 2024 r. Zjednoczone Królestwo wezwało do „resetu" i porozumiało się z UE co do wzmocnienia współpracy w obszarach takich jak gospodarka, energia, bezpieczeństwo i odporność. Pierwszy w historii dwustronny szczyt UE–Zjednoczone Królestwo, który odbył się 19 maja w Londynie, stanowi istotny krok w rozwoju stosunków po brexicie i w kierunku jasnych ram współpracy strategicznej. W połączeniu z przeglądem umowy o handlu i współpracy zaplanowanym na 2026 r. i nowymi potrzebami wynikającymi z sytuacji geopolitycznej, wydarzenie to jest okazją do pogłębienia i ulepszenia partnerstwa między UE a Zjednoczonym Królestwem. Biorąc pod uwagę wpływ niektórych przyszłych decyzji na świat pracy, EKES zaleca zwołanie specjalnego szczytu dialogu społecznego między UE a Zjednoczonym Królestwem wraz ze spotkaniem przywódców, aby zapewnić zaangażowanie partnerów społecznych w dyskusje.

4.3. Ponieważ umowa o handlu i współpracy umożliwia w dużej mierze bezcłowy handel między UE a Zjednoczonym Królestwem, wzmocniona współpraca w zakresie barier pozataryfowych stanowi najlepszą okazję do poprawy dwustronnych stosunków handlowych. Po przezwyciężeniu bezpośrednich zawirowań związanych z wystąpieniem z UE zachodzi potrzeba pragmatycznego uzgodnienia interesów, zakorzenionego we wzajemnych korzyściach gospodarczych i wspólnych priorytetach geopolitycznych. Chociaż obie strony zdecydowanie stosują się do kluczowych zasad (dla Zjednoczonego Królestwa to suwerenność, dla UE – integralność jednolitego rynku i utrzymanie ogólnych równych warunków działania), zmiany w obowiązującej umowie będą musiały odzwierciedlać odnowiony duch współpracy.

4.4. Umowa o handlu i współpracy zawiera najbardziej innowacyjne klauzule w dziedzinie praw pracowniczych i środowiska, jakie kiedykolwiek były negocjowane przez UE w ramach jej umów handlowych – klauzulę o nieobniżaniu poziomu ochrony i klauzulę o równych szansach. Szczególną role odgrywają tutaj wewnętrzne grupy doradcze. EKES wzywa do utrzymania wzajemnych wysokich standardów w zakresie praw pracowniczych i związanych ze środowiskiem w Zjednoczonym Królestwie i UE oraz zachęca do ambitnego podejścia poprzez wykorzystanie tych klauzul. Im większa zbieżność między tymi dwoma systemami regulacyjnymi, tym mniejsze ewentualne napięcia, z korzyścią dla wszystkich i zmniejszeniem ryzyka sporów sądowych w ramach umowy o handlu i współpracy.

4.5. Zaktualizowana umowa o handlu i współpracy mogłaby przynieść każdej ze stron wymierne korzyści polityczne. Z punktu widzenia UE zachowuje ona podstawowe zasady jednolitego rynku i wzmacnia wiarygodność polityki w zakresie handlu zagranicznego. W przypadku Zjednoczonego Królestwa umowa umożliwia lepszy dostęp do rynku i ograniczenie napięć handlowych. Obie strony skorzystałyby na większej przewidywalności, stabilności gospodarczej i większej zdolności do sprostania wspólnym wyzwaniom, czy to w dziedzinie badań naukowych, bezpieczeństwa czy też polityki klimatycznej. Stosunki obu stron z innymi znaczącymi partnerami handlowymi, takimi jak Stany Zjednoczone, nie mogą podważać podstawowych zasad i stabilności umowy o handlu i współpracy.

4.6. Sytuacja geopolityczna radykalnie się zmieniła od czasu referendum w sprawie brexitu oraz zawarcia zarówno umowy o wystąpieniu, jak i umowy o handlu i współpracy. Podkreśla to kluczowe znaczenie, jakie dla wszystkich naszych obywateli ma optymalna współpraca między UE a Zjednoczonym Królestwem oraz jak największe dostosowanie.

4.7. Przegląd ten stanowi okazję do osiągnięcia dojrzałego porozumienia politycznego, uznającego wartość konstruktywnego zaangażowania bez konieczności pełnej integracji politycznej. W kontekście globalnym kształtowanym przez niepewność gospodarczą, wojnę na kontynencie europejskim i rosnące napięcia geopolityczne zmieniona umowa o handlu i współpracy zasygnalizowałaby, że Zjednoczone Królestwo i UE nadal angażują się we współpracę w dziedzinach, gdzie mają te same interesy.

4.8. Przegląd umowy o handlu i współpracy nie może odbywać się bez zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, ponieważ to my jesteśmy w terenie i możemy wskazać, gdzie umowa o handlu i współpracy zawiodła lub wymaga poprawy. Większe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w cały ten proces i poza nim może pomóc w kształtowaniu przyszłości stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem w sposób mniej upolityczniony. EKES uważa, że wewnętrzne grupy doradcze ustanowione na mocy umowy o handlu i współpracy mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia zrównoważonej reprezentacji interesów pracowników, przedsiębiorstw i społeczeństwa obywatelskiego.

5. **Uwagi szczegółowe**

Handel towarami

5.1. Przedsiębiorstwa muszą mieć możliwość prowadzenia kontroli celnych szybko i bez zbędnych formalności.

5.2. Cła i kontyngenty – umowa o handlu i współpracy umożliwia bezcłowy i bezkontyngentowy handel między UE a Zjednoczonym Królestwem, pod warunkiem że towary spełniają uzgodnione zasady pochodzenia i inne wymogi administracyjne wprowadzone w związku z tym, że Zjednoczone Królestwo nie jest już częścią rynku wewnętrznego UE. Istnieje nadrzędna potrzeba ograniczenia napięć przy wdrażaniu tych wymogów administracyjnych we wszystkich zmienionych umowach, pod warunkiem że po stronie Zjednoczonego Królestwa istnieje wystarczające dostosowanie regulacyjne, aby handel między UE a Zjednoczonym Królestwem był jak najbardziej płynny.

5.3. Bariery pozataryfowe – pomimo braku taryf bariery pozataryfowe (takie jak kontrole celne) i rozbieżności regulacyjne przyczyniły się do znacznego spadku dwustronnych przepływów handlowych. Im bardziej Zjednoczone Królestwo i UE dopasują swoje systemy regulacyjne, tym większe stwarzają możliwości znacznego zmniejszenia barier pozataryfowych.

5.4. Ocena zgodności – brak wzajemnego uznawania między tymi dwoma systemami zwiększa złożoność deklaracji zgodności. Porozumienie w tej dziedzinie pozwoliłoby uniknąć niepotrzebnego ponownego testowania wszystkich produktów certyfikowanych zgodnie z normami unijnymi wprowadzanych na rynek Zjednoczonego Królestwa, co zmniejszyłoby koszty przestrzegania przepisów.

Handel usługami

5.5. Handel usługami oferuje największy potencjał rozwoju stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem po brexicie.

5.6. Dostęp do rynku – umowa o handlu i współpracy nie zapewnia takiego samego poziomu dostępu do usług, jak w przypadku towarów. Utrata praw paszportowych wywarła szczególny wpływ na sektor usług finansowych, wymagając nowych ram regulacyjnych do ułatwienia świadczenia usług transgranicznych. Również w tym obszarze im większe dopasowanie tych ram, tym większy potencjał zwiększenia dostępu do rynku.

5.7. E-handel – istniejące wartości progowe dotyczące rejestracji do celów VAT w Zjednoczonym Królestwie stanowią barierę pozataryfową, która utrudnia unijnym MŚP sprzedaż za pośrednictwem handlu elektronicznego bezpośrednio konsumentom ze Zjednoczonego Królestwa.

5.8. Kwalifikacje zawodowe – nie ma już automatycznego wzajemnego uznawania, co stwarza przeszkody dla specjalistów chcących pracować ponad granicami UE i Zjednoczonego Królestwa. Kwestię tę należy potraktować priorytetowo w każdej zmienionej umowie.

5.9. Usługi finansowe – w protokole ustaleń z 2023 r. ustanowiono ramy zorganizowanej współpracy regulacyjnej w zakresie usług finansowych, które obecnie nie wchodzą w zakres umowy o handlu i współpracy. Ta możliwość zacieśnienia współpracy nie jest w pełni wykorzystywana. Należy zintensyfikować współpracę, zwłaszcza w sektorze ubezpieczeń.

5.10. Mobilność usługodawców – obecny brytyjski system „sponsorowania” wiz narzucony pracodawcom zwiększa koszty zawierania umów z unijnymi usługodawcami dla podmiotów ze Zjednoczonego Królestwa. Wzywamy do przeprowadzenia reformy na rzecz większej mobilności i uczciwej konkurencji między dostawcami z UE i Zjednoczonego Królestwa.

5.11. Usługi transportowe – chociaż skutki operacyjne nowych narzędzi zarządzania granicami mogą się różnić w zależności od rodzaju transportu, przejścia graniczne UE–Zjednoczone Królestwo i porty morskie są szczególnie narażone na zagęszczenie ruchu pasażerskiego i wyzwania operacyjne. Masowe kampanie uświadamiające pasażerów i przewoźników, środki w zakresie testowania i elastyczności, a także szkolenie personelu i wyposażenie go w zasoby powinny zapewniać gotowość na nowe narzędzia.

Współpraca regulacyjna i normy regulacyjne

5.12. Ponieważ umowa o handlu i współpracy umożliwia w dużej mierze bezcłowy handel między UE a Zjednoczonym Królestwem, wzmocniona współpraca w zakresie barier pozataryfowych stanowi najlepszą okazję do ulepszenia dwustronnych stosunków handlowych. Chociaż UE i Zjednoczone Królestwo realizują własne programy regulacyjne, rozbieżności mogą stanowić zagrożenie dla swobodnego przepływu towarów i usług. W związku z tym współpraca regulacyjna ma zasadnicze znaczenie dla uniknięcia niezamierzonych konsekwencji.

5.13. Rozbieżność – różnice w standardach regulacyjnych doprowadziły do wzrostu kosztów przestrzegania przepisów ponoszonych przez przedsiębiorstwa, zwłaszcza w sektorach takich jak chemikalia i produkty farmaceutyczne.

5.14. Równe warunki działania – umowa o handlu i współpracy zawiera postanowienia mające na celu zapobieganie nieuczciwej przewadze konkurencyjnej poprzez zapewnienie obu stronom utrzymania wspólnych standardów w obszarach takich jak prawa pracownicze i ochrona środowiska. Kluczowe znaczenie ma monitorowanie i egzekwowanie tych przepisów, ponieważ w umowie o handlu i współpracy wymaga się również nieobniżania poziomu ochrony obowiązującego w momencie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE.

5.15. Prawa konsumentów – umowa o handlu i współpracy zachęca do współpracy w wielu kwestiach, ale nie w zakresie egzekwowania praw konsumentów, co należy uwzględnić w przeglądzie. Zachodzi potrzeba pełnego wdrożenia postanowień dotyczących barier technicznych w handlu zawartych w umowie o handlu i współpracy oraz umożliwienia organom nadzoru rynku wspólnej ochrony konsumentów.

Środki sanitarne i fitosanitarne (SPS)

5.16. Wzmożone kontrole i certyfikacja – UE uznaje teraz Zjednoczone Królestwo za państwo trzecie i wymaga kontroli sanitarnych i fitosanitarnych produktów rolno-spożywczych, by uniknąć zagrożeń w dziedzinie bioasekuracji. Zmiana ta doprowadziła do powstania dodatkowej dokumentacji i kontroli, co spowodowało opóźnienia i większe koszty dla eksporterów. EKES z zadowoleniem przyjmuje porozumienie ze szczytu UE–Zjednoczone Królestwo w sprawie wynegocjowania porozumienia rolno-spożywczego mającego na celu znaczne ograniczenie świadectw i kontroli związanych ze środkami sanitarnymi i fitosanitarnymi w odniesieniu do przemieszczania zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego, roślin i produktów roślinnych, a także zachęca do szybkiego zawarcia tego porozumienia. Przestrzeganie zasady ostrożności pozostaje podstawową wartością UE, co znajduje odzwierciedlenie w zawartym w umowie wymogu szybkiego dynamicznego dostosowania przepisów Zjednoczonego Królestwa do przepisów UE.

5.17. Brak personelu weterynaryjnego – wymogi w zakresie wystawiania świadectw sanitarnych i fitosanitarnych zwiększyły zapotrzebowanie na weterynarzy. Zdolność Zjednoczonego Królestwa do sprostania takim wymaganiom jest jednak niepewna, częściowo ze względu na brak wzajemnego uznawania kwalifikacji weterynaryjnych. Utrudnia to przepływy handlowe z UE do Zjednoczonego Królestwa i znacznie opóźnia dostawy przesyłek z UE do Zjednoczonego Królestwa.

5.18. Normy rolno-spożywcze – normy dotyczące spożycia żywności są bardzo podobne w UE i w Zjednoczonym Królestwie. W kontaktach z partnerami handlowymi z państw trzecich UE i Zjednoczone Królestwo powinny unikać ryzyka naruszenia wzajemnych norm i zasad określonych w umowie o handlu i współpracy.

Prawa pracowników

5.19. Przegląd umowy o handlu i współpracy musi nadal stanowić dobre rozwiązanie dla pracowników obu stron.

5.20. EKES z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie w Zjednoczonym Królestwie ustawy o prawach pracowniczych, która utrzymuje wzajemne wysokie standardy. Potrzebne są jednak wyjaśnienia dotyczące statusu wniosków w sprawie opłat od sądu pracy, zmian w prawie do konsultacji zbiorowych, zapłaty z tytułu urlopu wypoczynkowego oraz rejestrowania godzin pracy.

5.21. Tysiące pracownic i pracowników w Zjednoczonym Królestwie może utracić lub już utraciło dostęp do ponadnarodowych informacji i konsultacji, do których w wielu przypadkach byli uprawnieni od ponad dwudziestu lat. Nie istnieje prawny obowiązek utrzymywania przedstawicieli Zjednoczonego Królestwa w europejskich radach zakładowych, ale w ramach przeglądu umowy o handlu i współpracy należy pilnie zająć się praktycznymi konsekwencjami tej sytuacji. Obecność pracowników zależy od dobrej woli kierownictwa, a kwestie wpływające na Zjednoczone Królestwo i jedno państwo członkowskie nie są już uznawane za ponadnarodowe, bez konieczności wymiany informacji ani konsultacji. Nie ma gwarancji, że działania Zjednoczonego Królestwa będą wchodzić w zakres przyszłych europejskich rad zakładowych. Biorąc pod uwagę wyżej wymieniony negatywny wpływ na europejskie rady zakładowe, EKES zachęca do zbadania, w jaki sposób ułatwić udział pracowników ze Zjednoczonego Królestwa w europejskich radach zakładowych w celu wzmocnienia dialogu społecznego.

5.22. Komitet podkreśla również znaczenie zapobiegania zakłóceniom życia pracowników zamieszkujących obszar Campo de Gibraltar oraz zapewnienia ochrony praw zarówno pracowników z UE, jak i ze Zjednoczonego Królestwa.

Szanse dla wszystkich

5.23. Zakończenie swobodnego przepływu skomplikowało podróże służbowe, szanse pracowników na zatrudnienie oraz wymianę naukowców, studentów i młodzieży.

5.24. Czasowe oddelegowanie – nowe przepisy mają wpływ na sektory uzależnione od mobilności krótkoterminowej i ograniczają zdolność obywateli unijnych (oprócz obywateli Irlandii) do pracy i pobytu w Zjednoczonym Królestwie.

5.25. Możliwości zatrudnienia: Zjednoczone Królestwo dołączyło już ponownie do programów „Horyzont 2020” i Copernicus. Istnieją mocne argumenty przemawiające za ponownym przystąpieniem Zjednoczonego Królestwa do programu Erasmus+, który wspiera również kształcenie zawodowe i przyuczanie do zawodu. Praktyki zawodowe powinny spełniać szczególne kryteria dotyczące jakości i odbywać się na godziwych warunkach. Apelujemy o nowe ścieżki dla pracowników, naukowców, studentów i praktykantów, aby zwiększyć ich szanse na zatrudnienie.

5.26. Wymiana młodzieży – istotne jest, aby możliwości stwarzane przez Erasmus+ przynosiły korzyści młodym ludziom i pracownikom, a nie tylko niektórym sektorom. EKES wzywa do stopniowego usuwania barier utrudniających młodym pracownikom korzystanie z nowych możliwości.

5.27. Niedyskryminacja – niewielka liczba postanowień umowy o handlu i współpracy, w tym koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego, uwzględnia obawy osób z niepełnosprawnościami. Osoba o dodatkowych potrzebach z pewnością nie może się przemieszczać i podróżować bez zagwarantowanej pomocy. Należy zbadać interoperacyjność unijnych i brytyjskich systemów wzajemnego uznawania statusu osoby z niepełnosprawnością.

Rozbieżności regulacyjne

5.28. Między UE a Zjednoczonym Królestwem pojawią się nieuniknione rozbieżności legislacyjne, zarówno w wyniku samej inercji, jak i działań legislacyjnych obu stron. W związku z tym Komisja Europejska powinna utworzyć wyznaczoną do specjalnych zadań jednostkę ds. oceny rozbieżności w celu monitorowania rozbieżności we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

5.29. Dostęp do zaktualizowanych informacji regulacyjnych, jaśniejsze wytyczne i bezpośredni kontakt z organami celnymi – przydatne w budowaniu współpracy, komunikacji i zaufania będzie utworzenie wspólnego portalu umożliwiającego w szczególności MŚP w obu jurysdykcjach zapoznanie się z oferowanymi poradami.

5.30. Normy dotyczące dobrostanu zwierząt – jako partnerzy o podobnych poglądach UE i Zjednoczone Królestwo mają wyjątkową możliwość współpracy w zakresie dobrostanu zwierząt i zdrowia roślin oraz przyczynienia się do sprostania wspólnym wyzwaniom, takim jak wzrost oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, rozprzestrzenianie się chorób odzwierzęcych i utrata różnorodności biologicznej.

5.31. Chociaż w umowie o handlu i współpracy uznano związek między dobrostanem zwierząt a zrównoważoną produkcją żywności, pojawiły się różnice w podejściach regulacyjnych. UE wdrożyła bardziej rygorystyczne normy w obszarach takich jak pestycydy, natomiast Zjednoczone Królestwo wprowadziło wyższe normy w zakresie dobrostanu zwierząt. Rozbieżność ta komplikuje przestrzeganie przepisów przez przedsiębiorstwa działające na obu rynkach.

5.32. Badanie substancji chemicznych – brak wzajemnego uznawania danych z badań substancji chemicznych może prowadzić do powielania wysiłków, wzrostu kosztów i potencjalnie do zwiększenia liczby badań na zwierzętach w Zjednoczonym Królestwie.

Irlandia Północna

5.33. Protokół stworzył wyjątkowe warunki handlowe i zobowiązanie do nieograniczania praw, które należy nadal podtrzymywać.

5.34. Ramy windsorskie z 2023 r. torujące drogę do przywrócenia podziału władzy w Irlandii Północnej miały na celu sprostanie niektórym wyzwaniom politycznym i gospodarczym, ale ich wdrożenie i skuteczność pozostają kontrowersyjne dla niektórych społeczności.

Bruksela, dnia 16 lipca 2025 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE